

INSTITUT ZA GEOGRAFIJO UNIVERZE V LJUBLJANI

Ljubljana, Aškerčeva 12

MLADINSKI RAZISKOVALNI SOCIALNO-GEOGRAFSKI-

TABOR POMURJE 7

GENTEROVCI 1978

Redakcija: Metka ŠPES, asistent

Ljubljana, oktober 1978

MARIBORSKI RAZISKOVALNI SOCIALNO-GEOGRAFSKI TABOR

POMURJE 7 - Genterovci 8. - 17 julij 1978

Organizator: Republiški koordinacijski odbor
gibanje "Znanost mladini", Ljubljana

Strokevna priprava: Inštitut za geografijo
Univerze v Ljubljani

Strokevni vodja: prof. dr. Vladimír Klemenčič
Tehnični vodja: Metka Špes, asistent

Mentorji: - Janja Miklavc, asistent, Inštitut za
geografijo Univerze v Ljubljani
- Ludvik Olas, profesor na Pedagoški
akademiji v Mariboru
- Metka Špes, asistent, Inštitut za
geografijo Univerze v Ljubljani

Sedež tabora: Osnovna šola, Genterovci

I. UVOD

Namen letošnjega raziskovalnega dela je bil v ugotavljanju odnosa med slovensko in madžarsko narodnostjo o procesu družbenega razvoja, spreminjanja demografske in socialno-ekonomske strukture prebivalstva ter okolja za potrebe programiranja družbenega razvoja. Raziskava se je omejila na naslednje probleme:

- preobrasba vasi Genterovec: demografski razvoj Genterovec v luči demografskega razvoja občine Lendava
- problemi zdomstva na primeru treh vasi: Kamovci, Mostje, Genterovci
- urbanizacija podeželja v luči oblikovanja dnevne migracije delovne sile.

Skupina mladih raziskovalcev je bila sestavljena iz dvajsetih dijakov iz srednjih šol Slovenije, od tega: 2 iz gimnazije Celje, 2 iz Pedagoškega šolskega centra Celje, 2 iz I. gimnazije Ljubljana, 3 iz I. gimnazije Maribor, 2 iz gimnazije Murska Sobota, 3 iz Ekonomskega centra Murska Sobota, 2 iz gimnazije Ravne na Koroškem, 1 iz ekonomskega šolskega centra Slovenj Gradec, 1 iz gimnazije Idrija, 1 iz gimnazije Nova Gorica in ena študentka PZEG na FF Ljubljana.

Pri dan so udeleženci poslušali predavanja, katerih namen je bil, da se seznanijo z osnovami raziskovalnega dela, z območjem našega terenskega dela ter predvsem zaradi specifične nacionalno mešane strukture vasi tudi s problematiko narodnosti v Sloveniji in s položajem slovenskih narodnih manjšin v sosednjih državah. Predavanja so bila naslednja:

- prof. dr. Vladimir Klemenčič: Problemi nacionalno mešanih ozemelj, s posebnim ozirom na nacionalno mešano ozemlje v Prekmurju,
- dr. Karel Šiškevič: O položaju Slovencev v Italiji,
- dr. Ferenc Hajoš: Položaj madžarske narodnosti v Sloveniji,

- dr. Avguštin Malle: Položaj Slovencev v Avstriji,
- prof. Ludvik Olas: Splošne značilnosti Prekmurja.

Za dijake smo pripravili tudi ekskurzije po Pomurju, kjer so se podrobneje seznanili z dotodaj večini še neznanemu delu Slovenije.

Sledilo je terensko delo, ki je obsegalo kartiranje izrabe zemlje in starosti ter opremljenosti zgradb v vasi, anketiranje gospodinjstev in družin zdomcev v treh vaseh ter zbiranje podatkov o dnevni migraciji delovne sile v Lendavski občini.

Zadnje tri dni smo posvetili analizi zbranega gradiva in pripravi ter risanju kart, grafikonov, diagramov in sestavljanju poročil.

Na zaključnem seminarju se je zbralo preko dvajset gostov predvsem družbeno političnih delavcev iz obeh prekmurskih občin. Dijaki so poročali o opravljenem delu, o rezultatih raziskav posameznih skupin ter predstavili karte in diagrame. Povzetek vsakega referata pa so dijaki iz domačih šol, ki znajo madžarsko, prebrali še v madžarskem jeziku.

Špes Metka, asistent.

II. REZULTATI DELA MLADINSKEGA RAZISKOVALNEGA TABORA

1. Osnovne značilnosti našega raziskovalnega dela

Člani skupine: Godec Jolanda, I. Gimnazija, Ljubljana. Genterovci se nahajajo ob jugoslovansko-madžarski meji na nacionalnem območju. Slovenska geografska regionalizacija prišteva to vas k Dobrovniško Dolinskemu, medtem ko madžarski geografi prištevajo to področje k Hetiesu. Genterovci ležijo v sinklinalnem podolju, ki se razteza med Goričkimi in Lendavskimi goricami. Lendavske gorice in Goričko po nastanku prištevamo k mlademu svetu. Višje relativno višino, če gledamo iz Genterovec, dosega Lendavske gorice, medtem ko Goričko šele po 20-30 km doseže svojo najvišjo absolutno višino.

Ozemlje, na katerem se nahajajo je raven, v celoti obdelan svet, ki sta ga izoblikovala Mura in Kobiljski potok s svojimi nanosi.

Na tem področju prevladuje subpanonsko, zmerno celinsko podnebje. Poprečne januarske temperature se gibljejo od -1°C - 2°C , julijske pa od 19°C do 20°C . Za kmetijsko proizvodnjo sp lahko usodne ekstremno nizke temperature, ki so posledica vdorov hladnega zraka iz vzhoda. Te nizke temperature lahko povzročijo veliko škodo na rastju (predvsem na sadju, lahko pa tudi na žitaricah). Meseci, v katerih ni nevarnosti slane so le junij, julij in avgust, vendar pa se primeru v obdobju 100 let, da v prvih dneh junija še obstaja možnost pozebe.

Količine padavin se gibljejo nad 800 mm na m^2 , pomembno pa je dejstvo da padavine niso razporejene enakomerno po mesecih, ampak jih je največ v vegetacijski dobi. Najbolj namočen mesec je junij, najmanj namočena pa sta februar in marec.

Zaradi ugodne lege in pa podnebja imajo prebivalci dobre pogoje za poljedelstvo in živinorejo. Tudi če pogledamo zgodovinski razvoj vidimo, da je bilo to ozemlje poseljeno že v neolitiku, o čemer nam pričajo številne izkopanine. Močno poselitev

lahko zasledimo tudi v rimskem obdobju. Slovani so se doselili na to ozemlje v 6. stoletju, Madžari pa v desetem. Zanimiv je podatek, da so Turki vdirali v Prekmurje tja do 17. stoletja. Po prvi svetovni vojni leta 1919 je bile Prekmurje priključene k Jugoslaviji.

Zakaj smo se odločili za analizo Genterovec?

Genterovci ležijo na narodnostno mešanem ozemlju. Čeprav tu prevladujejo Madžari, ki ob družbenem razvoju tako kot večinski narod lahko izboljšujejo življenjske pogoje, ne da bi bila pri tem ogrožena njihova narodnostna pripadnost.

Genterovci so tip naselja s procesi družbene preobrazbe, ki so bolj ali manj značilne za celotno narodnostno mešano ozemlje. Ležijo v širšem gravitacijskem območju Lendave in jih je intenzivnejša urbanizacija zajela že v zadnjem desetletju.

Ker so bili Genterovci že obdelani leta 1973, se nam letos odpira možnost primerjave, ki nam bo osvetlila proces preoblikovanja socialne strukture prebivalstva, osvetlila probleme okolja in nove oblike ustvarjanja enakopravnih odnosov med madžarsko narodnostjo in Slovenci.

Zaključek

V uvodnem referatu smo predstavili socialno in družbeno geografske značilnosti Genterovec. Vas se nahaja ob jugoslovansko-madžarski meji na narodnostno mešanem ozemlju in predstavlja tip naselji s procesi družbene preobrazbe, ki so bolj ali manj značilni za celotno narodnostno mešano ozemlje. Ker so bili Genterovci obdelani že leta 1973, se nam letos odpira možnost primerjave, ki nam bo osvetlila proces preoblikovanja socialne strukture prebivalstva, osvetlila probleme okolja in nove oblike ustvarjanja enakopravnih odnosov med madžarsko narodnostjo in Slovenci.

2. Starostna struktura hiš in opremljenost gospodinjstev v Genterovcih

Člani skupine: Zgubiš Bojan, I. Gimnazija Maribor,
Elbl Irena, I. Gimnazija Maribor

Genterovci so subpanonska vas za katero je značilno, da so hiše razpotegnjene ob cesti, za njimi pa se razprostirajo gospodarska poslopja in njive. Gradbena struktura vasi se je v kratkem času spremenila. Mnogo hiš je obnovljenih pa tudi novih je veliko. Stare opuščajo. To kaže, da se vas hitro razvija. Tudi življenje prebivalcev se izboljšuje. Socialne razmere se izboljšujejo zaradi možnosti zaposlitve tukajšnjega prebivalstva v industriji. Struktura hiš se hitro spreminja, infrastruktura pa je ne dohaja, zato je prišlo do tega, da razmeroma razvita vas nima osnovne komunalne ureditve.

Starost hiš po gospodinjstvih:

Starost hiš smo razdelili na 6 starostnih stopenj:

- do 1. svetovne vojne
- 1914 - 1930
- 1931 - 1945
- 1946 - 1960
- 1961 - 1970

in od 1971 naprej.

Kmečka gospodinjstva

- v kmečkem gospodinjstvu so enakovredne zastopane vse starostne strukture hiš. Razen tistih, ki so bile zgrajene po letu 1960. Teh je najmanj in jih je skupaj 15 %.

Mešana gospodinjstva:

V mešanem gospodinjstvu prevladujejo hiše zgrajene med obema svetovnjima vojnima. Sledijo hiše zgrajene od osvoboditve do leta 1960. Najmanj pa je hiš zgrajenih v letih 1960 - 1970.

Delavska gospodinjstva:

V delavskih gospodinjstvih prevladujejo hiše zgrajene po letu

1970, (40 %). Sledijo hiše zgrajene med drugima svetovnima vojnama. Približno enako so zastopane hiše, ki so bile postavljene v letih 1914 - 1930 in 1961 - 1970. Najmanjši delež je hiš, ki so bile zgrajene do prve svetovne vojne.

Iz podatkov je razvidno, da v kmečkem in mešanem gospodinjstvu prevladujejo hiše starejših starostnih struktur. V delavskem gospodinjstvu pa se ta slika povsem spremeni. Nad polovico vseh hiš je zgrajenih po letu 1960. To je posledica zaposlovanja v tujini in industriji. Zanimivo je, da v delavskih gospodinjstvih niso zastopane hiše zgrajene v letih od 1946 - 1960. Če primerjamo število zgrajenih in opuščenih hiš od leta 1970 dalje pridemo zdo zaključka, da število uporabnih hiš pada saj je bilo v tem času zgrajenih 10 hiš, 13 pa jih je opuščenih. 1973 leta pa so udeleženci geografskega tabora ugotovili, da je število novo zgrajenih in opuščenih hiš enako. To je posledica odseljevanja ali odairanja prebivalstva v Genterovcih.

Tipi hiš in gospodarskih poslopij v Genterovcih

Prevladujejo stare kmečke hiše saj jih je kar 80 %. 50 % vseh hiš je prenovljenih. Za prenovljene hiše smo šteli tiste, ki imajo kakršnekoli dozidave, nadzidave, popravila oken, streh, fasade in podobno. Manjših hiš mestnega videza je 10 %. Prav toliko je tudi novih modernih hiš. Pri gospodarskih poslopjih prevladujejo obnovljena, sledijo pa stara še uporabna. Novo zgrajenih je 14 %, prav toliko pa je opuščenih.

Opremljenost gospodinjstva

Naša anketa je zajela tudi vprašanja o opremljenosti gospodinjstev s televizorji, gospodinjstvenimi stroji in sanitarijami. Najslabše so opremljena kmečka gospodinjstva. Kmetje imajo malo osebnih avtomobilov. Opremljenost gospodinjstev s vodo, s kopalnico, s straniščem, pralnim strojem in televizorjem pa niha med 20 in 30 %.

Mešana gospodinjstva so najbolj opremljena. To pa ni nič nenavadnega saj poleg redne službe delajo še doma na kmetijah ali

pa je en član družine doma, drugi pa so zaposleni.

Delavska gospodinjstva so opremljena slabše kot mešana. Vendar ne tako slabo kot kmečka. Zaključimo lahko, da gradbena struktura in opremljenost počasi napreduje vendar je posledica zaostalosti obmejnega območja še vedno prisotna.

Komunalna ureditev

Genterovci so naselje z slabo komunalno ureditvijo. Glavna cesta skozi Genterovce je sicer asfaltirana, vse ostale pa so makadamske.

Genterovci nimajo skupne vodovodne napeljave, zato ima več kot polovica vaščanov vodo v hiši iz vodnjakov.

Tretja velika pomanjkljivost Genterovcev pa je ta, da nimajo telefonske povezave s ostalim svetom. Tudi kanalizacija ni urejena. Gnojišča in greznice so nemalokrat v bližini vodnjakov. Pojavlja se problem pitne vode in tudi ta faktor kaže na nujnost izgradnje vodovoda.

Fizična rast vasi je osko povezana z deagrarizacijo in urbanizacijo na eni strani, ter modernizacijo kmetijstva na drugi strani. Vsi ti procesi so sicer nujna posledica razvoja, so pozitivni za družbeni razvoj in izboljšanje življenjske ravni prebivalstva. Imajo pa tudi drugo negativno plat.

Danes veliko govorimo o onesnaženosti okolja, kadar pa je govora o vasi, smo prepričani, da teh problemov ni. Če le še bolj podrobno analiziramo vasi, lahko vidimo, da se pojavljajo isti problemi kot v mestu, čeprav v veliko manjši meri.

Genterovci so še vedno pretežno agrarna vas. V zadnjih letih je močno napredovala uporaba umetnih gnojil, ki jih kmetje množično uporabljajo. Umetna gnojila sicer zvišajo hektarski

donos, vendar pri tem nihče ne gleda na slabo stran. Umetna gnojila se spirajo v zemljo in nato v vodo odtekaajo v zajetja, ki jih uporabljajo vaščani.

Med anketiranjem smo dobili številne podatke o tem, koliko njivskih površin je bilo opuščanih v zadnjih desetih letih. Predvidevamo, da se ta proces ne bo ustavil, ampak bo opuščanje še nadalje bolj naraščalo. Večina kmečkih družin ima družinske člane stare nad 60 let in tako bo opuščanih še več njivskih površin. S tem pa ni prizadeto samo gospodarstvo, ampak tudi estetski videz okolice. Podedelje postaja rekreacijsko območje za številne meščane, ki si vsaj čez nedeljo želijo svežega zraka. Pogled na opuščene njive pa ni preveč privlačen. Isti problem je tudi z opuščanjem hiš.

Z urbanizacijo tudi kmečki človek prinaša iz mesta vedno več plastike, ki ne raskraja, po drugi strani pa ni organiziranega odvažanja smeti. Tako nastajajo divja odlagališča smeti, ki prav tako kvarijo zunanjo podobo vasi. Vas, ki dobi moderno, asfaltirano cesto, začne spoznavati problem hrupa in onesnaženega zraka zaradi izpušnih plinov.

Vse to predstavlja nove, doslej preslabo upoštevane probleme v agrarnem okolju. Vzporedno s tem se pojavlja tudi problem izpiranja soli iz ceste v zimskem času in tako se predvsem prizadete kulture, ki so tik ob cestah. V zadnjem času vedno bolj govorimo, da Slovenija iz leta v leto izgublja rodovitne površine, pa kljub temu lahko vidimo, kako v naših vaseh rastejo hiše urbanega tipa tudi na rodovitnih njivah. Tako se srečamo s problemi divje urbanizacije in črnih gradenj.

Starost hiš v vasi glede na tip gospodinjstva

starost	kmečko gosp.		mešano gosp.		delavsko gosp.	
	št.	%	št.	%	št.	%
do I. svetovne vojne	6	22,2	6	18,5	1	7,7
1914-1930	4	14,8	5	15,6	2	15,4
1931-1945	7	25,9	8	25	3	23,1
1946-1960	6	22,2	7	21,9	-	-
1961-1970	2	7,4	2	6,3	2	15,4
od 1971 dalje	2	7,4	4	12,6	5	38,5

Oprealjenost gospodinjstva glede na tip družine

oprealjenost tip družine	voda v hiši		kopalnica		pralni stroj	
	št.	%	št.	%	št.	%
kmečko	7	31,8	5	25,0	7	21,2
mešano	11	50,0	8	40,0	18	54,6
delavsko	4	18,2	7	35	8	24,2

oprealjenost tip družine	stranišče v hiši		televizor		avtomobil	
	št.	%	št.	%	št.	%
kmečko	5	35,7	10	26,3	3	14,3
mešano	3	21,4	19	50,0	11	52,4
delavsko	6	42,9	9	23,7	7	33,3

Stanje gospodarskih poslopij glede na tip gospodinjstva

tip gospodinj.	št.	%	kmečko		kmečko-delavsko		delavski	
			št.	%	št.	%	št.	%
staro se še uporabljaja	23	32	11	44,0	10	32,26	2	2
staro neuporabno	2	2,8	-	-	-	-	2	15,4
obnovljeno	26	36,1	10	40,0	14	45,16	2	15,4
predelano v drugi namen	1	1,4	-	-	1	3,23	-	-
novi zgrajeni	10	13,9	4	16,0	3	9,68	3	23,1
brez gospodarskih poslopij	10	3,9	3	12,0	3	9,68	4	30,8
8888888								
Skupaj	72	100	28	100	31	100	13	100

Povzetek - hiše

Genterovci so agrarna naselja, zato prevladujejo kmečke hiše. Zelo veliko je adaptiranih. Najbolj so opremljene hiše mešanega gospodinjstva.

Kljub procesu opuščanja hiš lahko trdimo, da naselje doživlja razvoj ob širjenju urbanizacije v: zaledju Lendave- gradijo nove hiše urbanega tipa.

3. Spreminjanje strukture gospodinjstev in prebivalstva
Genterovec med leti 1961 - 1978

Člani skupine: Žerak Vida, PŠC Celje

Gođec Jolanda, I. Gimnazija Ljubljana

Vučko Marija, Gimnazija Murska Sobota

Deagrarizacija zelo hitro napreduje in temu ustrezno tudi urba-
nizacija.

To se kaže:

1. Manjšanje deleža kmečkega prebivalstva
2. Manjšanje članov družine
3. Hitro manjšanje kmečkih gospodinjstev in večanje delavskega
gospodinjstva.

Vzrok: večja možnost zaposlitve mladega prebivalstva v neagrar-
nih poklicih in možnost dnevnega potovanja na delo in nazaj.
Podobno velja za vse vasi lendavske občine.

Analiza podatkov števila gospodinjstev med leti 1973 - 1978 je
pokazala naslednje:

V letu 1973 je bilo največ gospodinjstev razporejenih v starost-
ni skupini nad 60 let. Da je bilo stahje tako, je vzrok izselje-
vanju mladih v tujino in druge predele Slovenije.

Tabela za leto 1978 pa nam kaže, da je največ gospodinjstev v
starostni skupini do 40 let. Iz tega sklepamo, da imajo mladi
možnost zaposlitve v bližini domačega kraja.

Starostna struktura gospodinjstev v Genterovcih

	1973	1978
starost	število	število
do 40 let	16	38
od 41 - 60 let	27	21
nad 60 let	29	15

Z letošnjim anketiranjem 70 gospodinjstev v Genterovcih smo prišli do naslednjih podatkov o številu članov v družini. Prevladujejo 3-članske družine (22 družin) kar predstavlja 31 %; sledijo 5-članske družine (14 družin), kar predstavlja 20 % in 4-članske družine (9 družin), kar predstavlja 12 %. V desetih družinah, kar predstavlja 14 % pa živi samo 1 član, to so predvsem ostareli ljudje. Iz podatkov je razvidno, da je vedno manj družin, ki bi imele 7 ali več članov.

Tabela št. 2

Število članov v družini

---

1 član	10 družin	14,2 %
2 člana	6 družin	8,5 %
3 člani	22 družin	31,4 %
4 člani	9 družin	12,8 %
5 članov	14 družin	20,0 %
6 članov	6 družin	8,5 %
7 članov	1 družina	1,4 %
8 članov	1 družina	1,4 %
9 članov	1 družina	1,4 %

Razdelitev gospodinjstev:

- Kmečka - to pomeni, da imajo vse svoje aktivne člane zaposlene na kmečkem domu,
- delavsko - kmečka, te imajo en del svojih članov zaposlenih na kmetiji, drugi del pa izven kmečkega doma,
- nekmečka-delavska, te imajo kmečko gospodinjstvo, vendar pa so vsi odrasli člani zaposleni izven kmetijstva.

V vasi vedno bolj narašča delež delavsko-kmečkih družin. Leta 1961 je bilo v vasi 14 delavsko - kmečkih družin, leta 1971 pa 23 družin. Letošnje ankete so pokazale, da je delež iz leta 1971 narastel na 32 delavsko - kmečkih družin. Med delavsko-kmečkimi družinami je največ družin v starostni skupini od

31 - 40 let, nato sledi starostna skupina od 41 - 50 let. V primerjavi s preteklimi leti, se je delež delavsko - kmečkih družin dokaj povečal. To si lahko razlagamo s procesi industrializacije in modernizacije Lendave. Delavsko-kmečke družine imajo v primerjavi s kmečkimi družinami veliko bolj opremljeno gospodinjstvo, saj dohodek od neagrarnih dejavnosti vlagajo za višji osebni standard in veliko manj v kmetijsko mehanizacijo.

Čeprav delež kmečkih gospodinjstev upada, vseeno zavzemajo 2. mesto. Leta 1961 je bilo v Genterovcih 66 kmečkih gospodinjstev, leta 1971 pa 48 kmečkih gospodinjstev. Letočne ankete so pokazale, da je v vasi le še 29 kmečkih gospodinjstev. V obdobju petih let se je število kmečkih gospodinjstev zmanjšalo za 20 %, kar je nedvomno precej. Vzrok je po vsej verjetnosti neustrezna zemeljska struktura in nezainteresiranost mladih za delo na kmetijah. Tudi če pogledamo starostno obdobje, vidimo, da je največ kmečkih družin razporejenih v starostni skupini nad 60 let, najmanj pa v obdobju 21 - 30 let. Leta 1973, ko je bil tu prvi tabor, so ankete pokazale, da je bilo takrat še 60 % kmeškega prebivalstva. Od tega je bilo manj kmeškega prebivalstva med Slovenci, saj so kar 3/4 predstavljali Madžari. Tudi če gledamo podatke za celotno lendavsko občino in SR Slovenijo vidimo, da se delež kmečkih gospodinjstev vedno manjša. V obdobju od leta 1961-1971 je v občini Lendava delež kmečkih gospodinjstev padel s 54 % na 42 %, v SR Sloveniji pa s 20 % na 10 %. Po mnenju večštevčanov bi se upadanje števila članov kmeškega gospodinjstva ustavilo z drugačnim poslovanjem zadruge in z večjo industrializacijo samega naselja ali vsaj bližnje okolice. Kmečke družine vlagajo v večji meri sredstva za nakup kmečke mehanizacije, medtem ko za osebni standard ostane manj.

Spreminjanje strukture gospodinjstev

družina	1961	%	1971	%	1978	%
kmečka	66	74,2	48	59,3	29	39,1
mešana	14	15,7	23	28,4	32	43,2
delavska	9	10,1	10	12,3	13	17,5

Odstotek delavskih gospodinjstev se je v zadnjih letih povečal. Leta 1961 je bilo v Genterovcih 9 delavskih družin. Leta 1971 pa 10 delavskih družin in leta 1978 13 delavskih družin. Med delavskimi družinami je največ družin v starostni skupini od 31 - 40 let, podobno kot pri delavsko - kmečkih družinah.

Tipi družin glede na starost

starost	tipi družin	čista kmečka družina	mešana družina	čista delavska družina
- 20 let				
skupaj	3	2	-	1
	100 %	66,67 %		33,33 %
od 21 - 30 let				
skupaj	7	1	3	3
	100 %	14,29 %	42,86 %	42,86 %
od 31-40 let				
skupaj	28	2	19	7
	100 %	7,14 %	67,86 %	25 %
od 41-50 let				
skupaj	11	4	7	-
	100 %	36,36 %	63,64 %	-
od 51-60 let				
skupaj	10	6	3	1
	100 %	60 %	30 %	10 %
nad 60 let				
skupaj	15	14	-	1
	100 %	93,33 %	-	6,67 %

Povzetek

V Genterovcih je število gospodinjstev od leta 1961 - 1971 ostalo nespremenjeno, leta 1978 pa je padlo iz 91 na 74 gospodinjstev. V vasi se vse bolj izoblikujejo tričlanske družine, družine z večjim številom članov pa upadajo, medtem ko so v 1 in 2-članskih družinah predvsem starejši ljudje. Ankete 70. gospodinjstev kažejo, da v vasi prevladujejo mešana gospodinjstva. Na drugem mestu so kmečka gospodinjstva, ki pa se vedno bolj preoblikujejo v mešana. Nekoliko manj je delavskih gospodinjstev. Iz anket smo ugotovili, da so v vasi boljše opremljena delavska gospodinjstva in mešana gospodinjstva, medtem ko so kmečka nekoliko manj.

4. Prebivalstvo Genterovec v luči demografskega razvoja

občine Lendava

Člani skupine: Gaal Marija, študentka PZEG na FF Ljubljana
Bukovec Andreja, I. Gimnazija Ljubljana

Namen našega referata je ugotoviti preobrazbe prebivalstva med leti 1961 in 1971 v Genterovcih in primerjava te preobrazbe s območjem občine Lendava.

Genterovci so polkmeško naselje, ki zlasti po letu 1961 doživlja postopen raskroj strukture klasične statične agrarne družbe. Ta proces nikakor ni izjemen, ampak je značilen za vse Slovenije in Evropo. Kaže se v izoblikovanju različnih tipov industrijske družbe, ki dobiva svoj izraz v socialni in prostorski diferenciji tako v mestu kot na podeželju. Vse bolj izginja razlika med čisto industrijskimi in agrarnimi pokrajinami. Raskroj strukture stare agrarne družbe in oblikovanje družbe osvetljujemo v sodobni geografiji s analizo demografskega razvoja kot odraz deagrarizacije in urbanizacije.

V Genterovcih se zmanjšuje število ljudi eksistenčno odvisnih od zemlje, čeprav predstavlja kmetijstvo še vedno glavno gospodarstvo. Povečuje pa se število tistih, ki se zaposljujejo v sekundarnih dejavnostih izven Genterovec.

Splošna značilnost Lendavske občine je relativno zaostajanje v gospodarskem razvoju v primerjavi s drugimi predeli Slovenije. Gospodarski razvoj in s njim povezane odpiranje novih delovnih mest daleč ne more zadostiti željam in potrebam o zaposlitvi prirastka aktivnega prebivalstva ter z vse večjimi težnjami o zaposlitvi žensk in zdomcev. Vsi ti viški delovne sile morajo iskati zaposlitev izven narodnostno mešanega ozemlja, odnosno izven občine Lendave, v drugih krajih Slovenije ali v inozemstvu.

Leta 1971 je bilo v Genterovcih 3,9 % aktivnega prebivalstva, v sami Lendavi pa 16,8 %.

Za prikaz razvoja prebivalstva smo uporabili podatke statističnih popisov prebivalstva 1948, 1953, 1961 in 1971.

Število prebivalstva v vasi Genterovci nasaduje od leta 1948 dalje. To nam potrjuje tudi indeks gibanja prebivalstva z obdobjem 1948, 1971, ki znaša 81. Podobno lahko zaključimo za občino Lendavo, kjer se število prebivalstva zmanjšuje oz. stagnira, med tem pa je v Sloveniji naraslo za 8,5 %. Nasadovanje števila prebivalcev v Genterovcih lahko povežemo z nizko prirodno rastjo, negativnim prirodnim prirastkom ter odseljevanjem prebivalstva v Lendavo, druge kraje v Pomurju oz. v Sloveniji. V obdobju 1973 - 1978 se je rodilo 16 otrok, istočasno pa umrlo 19 ljudi.

V samem mestu Lendava je indeks gibanja prebivalstev 181, število prebivalcev je naraslo od 2561 na 4507 v obdobju zadnjih deset let. Občina Lendava pripada skupini območij, kjer se število prebivalcev na vasi znižuje in v mestu narašča. V istem obdobju znaša v mestih SRB povečanje prebivalstva za 25 % medtem ko se je na vasi zmanjšalo število prebivalstva za 16,5 %. Iz vsega tega je razvidno, da število prebivalstva v Genterovcih postopoma nasaduje, vendar še ni kritično. V Lendavski občini stagnira in je vprašanje v katero smer se bo prevesilo. To je odvisno od nadaljnjega planiranja družbenega razvoja.

V Genterovcih je nasadovalo tudi število gospodinjstev. To nam prikazujejo opuščene hiše v središču vasi, nove hiše gradijo na periferiji vasi, veliko hiš se obnavlja, kar je odraz izboljšanja gnotnega stanja prebivalstva. V Genterovcih je indeks gibanja števila gospodinjstev za obdobje 1948, 1971, 91, medtem ko je v celotni Lendavski občini 106. V Kamovcih je indeks isti kot v Genterovcih v Mostju pa znaša 105.

Starostna piramida za Genterovce ne kaže zdrave demografske

podobe. Spodnji del piramide je zožen, kar pomeni, da je delež otrok do 14 let nizek.

Če pogledamo starostne piramide za naselja slovenske narodnosti, vidimo zelo ugodno stanje. Veliko je mlajšega prebivalstva, piramida je spodaj široka, pokažejo pa se zajede v generaciji vojnih let, predvsem moškemu delu prebivalstva.

Če pa pogledamo izrazito agrarne vasi narodnostno mešanega ozemlja, vidimo da so starostne piramide zelo ozke, malo je mlajših prebivalcev. Vse to je posledica tradicije in do nedavnega izrazito agrarne preteklosti. Za slovenske vasi je izpred 20 let bilo značilno veliko otrok v družini, dv v vaseh z madžarskim prebivalstvom pa eden, dva ali kvečjemu trije otroci v družini.

Indeks staranja prebivalcev nam kaže razmerje med številom starih 65 let ali več in številom otrok do 14 leta.

Čim nižji je indeks staranja, tem boljše je starostna struktura prebivalstva. Dr. Lojze Gosar navaja v svoji doktorski disertaciji, da znaša v Sloveniji pri normalni starostni strukturi okoli 33, pri zelo slabi pa več kot 100. Izračunali smo indeks staranja prebivalstva za Genterovec, občino Lendava in SRS za leta 1961 in 1971. Rezultat in upodobitev na diagramu kažeta skok od 65 na 82 za Genterovce. Tudi v celotni občini se je indeks staranja povečal od 31 na 52, vendar je znatno nižji kot v SRS. V SRS je bil ta indeks leta 1961 29, in 1971 pa 41.

Za opredelitev socialne mobilnosti je pomemben pokazatelj struktura prebivalstva po dejavnosti. V Genterovcih se leta 1971 še vedno 81 % prebivalstva ukvarjalo z primarnimi dejavnostmi to je s kmetijstvom in gozdarstvom. Pred desetimi leti (1961) je bilo 86 % prebivalstva zaposlenega v kmetijstvu. V industriji je bilo leta 1971 zaposlenih 8,6 %. Velik je bil tudi delež zdomcev (3,9 %). Če naredimo primerjavo z občino Lendava, potem vidimo, da je aktivnega kmečkega prebivalstva nekoliko več kot 60 %. To je približno 20 % manj kot v vasi Genterovci. S

sekundarnimi dejavnostmi se v občini Lendava ukvarja približno 15 % aktivnega prebivalstva. Med dejavniki, ki so pogojevali socialno in prostorsko mobilnost prebivalstva, ter prispevali k razlikovanju mesta od podeželja, je pomembna šolska izobrazba. Z višjo izobrazbo se ljudje pretežno zaposlujejo v mestih. Brez osnovnošolske izobrazbe je bilo leta 1971 2,7% vaščanov (Genterovci), s štirimi razredi osnovne šole je bilo 14,4 %, s končano osnovno šolo 74,2 %, srednjo in višjo izobrazbo pa je imelo leta 1971 8,4 % prebivalstva, kar je sorazmerno veliko za vas, ki je na začetku urbanizacije. Tudi usmeritev osnovnošolcev, ki so letos končali 8. razred nam potrjuje, da je vedno več mladih ljudi v srednjih šolah. Od 16 učencev na srednji šoli Genterovci bodo 3 obiskovali gimnazijo, 2 ESS, 2 tehnično šolo, a vzgojiteljsko in 2 poklicno šolo. Ostalih 7 učencev pa gre v proizvodnjo in se izučili ob delu. Nihče pa ne ostane na kmetiji ali nadaljuje šolanje v kmetijski šoli. To kaže na dane možnosti socialne mobilnosti prebivalstva in deagrarizacije. V občini Lendava je bilo brez šolske izobrazbe 6,1 % prebivalstva, medtem ko je bilo s visoko izobrazbo komaj 0,4 % vseh prebivalcev.

Območje vasi Genterovci sodi med tiste vasi občine Lendava, ki še niso dosegli popolne sprostitve agrarne prenaseljenosti. Deagrarizacija je intenzivno posegla v vas po letu 1961, kar se odraža v postopni preselitvi agrarnega prebivalstva v neagrarne poklice. Ugodne prometne povezave s kraji lendavske občine, ter zlasti s Lendavo, ki nudi možnosti zaposlovanja prebivalcem različnih poklicev in s tem omogočile dnevne migracije delovne sile. Vas je kljub deagrarizaciji in prodoru urbanizacije še vedno ohranila videz polurbanega naselja, v populacijski strukturi pa so še vidni znaki urbanizacije vasi. Fizionomija pa je še vedno agrarna. Posebnost v demografskem procesu občine Lendava kot celote in vasi Genterovci je v tem, da je kljub hitri razselitvi vasi sorazmerno visok procent avtohtonih prebivalcev. To pa pomeni, da je prebivalstva tega območja in s tem tudi madžarski narodnosti kljub spremembi poklica, ki ni več povezan

z zemljo, zagotovljena možnost ohranjenja v svojem okolju. Na podlagi analize demografskih podatkov uvrščamo vas Genterovci v demografski tip s stagnacije prebivalstva in prevlado aktivnega kmečkega prebivalstva. Starostna piramida in indeks staranja prebivalstva kažeta na visok delež starega prebivalstva. Prebivalci Genterovec se starajo, vendar stanje še ni kritično. V povessavi s tem je zanimiva tudi starostna struktura kmečkega prebivalstva, kjer prevladujejo letniki nad 40 let, mlajši ljudje pa predstavljajo skupino aktivnih ljudi zaposlenih izven kmetijstva. Trend razvoja vodi k odmiranju kmečkega prebivalstva in izboljššanju socialnega položaja ljudi, to je oblikovanje urbane družbe. Ta podoba bo dosežena, če ne bo nobenih motenj v družbenem razvoju.

V Genterovcih je nazadovalo tudi število gospodinjstev. Med letom 1961 in 1971 je naraslo število zdomcev, še vedno pa je kar 85 % aktivnega prebivalstva zaposlenega v primarnih dejavnostih. Razvoj prebivalstva v vasi kljub socialnim premikom še vedno zagotavlja obstoj madžarske narodnosti.

Odseljeni prebivalci iz Genterovec po starosti in kvalifikaciji
(po anketi 1978)

starost	NKV	KV	sred. izob.	skupaj
20	1	-	-	1
20 - 30	9	5	7	19
30 - 40	6	5	-	11
40 - 50	2	-	-	2
nad 50	-	-	-	-

Struktura aktivnega prebivalstva po dejavnosti
1971

Naselje	vse akt. pr.	ind.	rud.	kmet.	gozd.	grad.	pred- met	trg.gost
Genterovci	231	20	187	-	-	1	2	
	100 %	8,6 %	80,9 %	-	-	0,4 %	0,8 %	
Občina	17243	2183	10134	58	355	99	332	
Lendava	100 %	12,66 %	58,77 %	0,33%	2,05%	0,57%	1,92%	
Naselje	obrt	kom.dej.	kult.	soc.d.	druž.slужb.	ostale	zdonci	
Genterovci	4	-	7	-	1	9		
	1,7 %	-	3 %	-	0,4 %	3,9 %		
Občina	385	58	405	195	148	2891		
Lendava	2,23 %	0,33%	2,34 %	1,13 %	0,85 %	16,76 %		

Indeks aktivnega prebivalstva po dejavnostih leta
1961 - 71

K r a j	Št. aktiv. nih 1961	Št. aktiv- nih 1971	indeks	primarni 1961	primarni 1971	indeks
Genterovci	215	231	107	185	187	101
obč.Lendava	16457	17243	105	12406	10134	82
SR Slove- nija	768398	836548	109	290994	213003	73

Kraj	sekundarni	sekundarni	indeks	terciar	terciar	indeks
Genterovci	12	20	164	11	7	64
obč.Lendava	1835	2538	138	1154	874	76
SR Slovenija	283933	359910	127	72561	106311	93

Kraj	Kvartar 1961	Kvartar 1971	Indeks
Genterovci	4	7	175
obč.Lendava	456	600	132
SR Slovenija	120910	112115	93

Fovzetek

Območje vasi Genterovci sedi med tiste vasi občine Lendava, ki še niso dosegli popolne sprostitve agrarne prenaseljenosti. Deagrarisacija je intenzivno posegla v vas po letu 1961, kar se odraža v postopni preselitvi agrarnega prebivalstva v neagrarne poklice. Ugodne prometne povezave s kraji Lendavske občine, ter zlasti s Lendavo, ki nudi možnosti zaposlovanja prebivalcem različnih poklicev in s tem omogočile dnevne migracije delovne sile. Vas je kljub deagrarisaciji in prodoru urbanizacije še vedno ohranila videz polurbanega naselja. Posebnost v demografsnem procesu občine Lendava kot celote in vasi Genterovci je v tem, da je kljub hitri rasslojitvi vasi nesorazmerno visok procent avtohtonih prebivalcev, to je tistih, ki živijo v rojstnem kraju. To pa pomeni, da je prebivalstvu tega območja in s tem tudi madžarski narodnosti kljub spremembi poklica, ki ni več povezan s zemljo, zagotovljena možnost ohranjanja v svojem okolju. Na podlagi analize demografskih podatkov uvrščamo vas Genterovci v demografski tip s stagnacijo prebivalstva in prevlado aktivnega kmečkega prebivalstva. Starostna piramida in indeks staranja prebivalstva kažeta relativno visok delež starega prebivalstva.

V Genterovcih je nazadovalo tudi število gospodinjstev. Med letom 1961 in 1971 je naraslo število zdomcev. Še vedno pa je kar 85 % aktivnega prebivalstva zaposlenega v primarnih dejavnostih. Razvoj prebivalstva v vasi kljub socialnim premikom še vedno zagotavlja obstoj madžarske narodnosti.

5. Priselitve, odselitve ter dnevna migracija prebivalcev
Genterovec

Člani skupine: Kladnik Milka, Ekonomska šola, Slovenj Gradec
Tivadar Ibojka, Ekonomska šola, Murska Sobota

Vas Genterovci uvrščamo med tista naselja Lendavske občine, kjer se večji del prebivalstva ukvarja s agrarnimi dejavnostmi. Agrarna prenaseljenost je sprostila delovno silo, ki si je poiskala zaposlitev v bližnjih industrijskih centrih. Kraj bivanja in zaposlitve se ne ujemata več. Govorimo o dnevni migraciji delavcev oziroma o vozečih ali dnevnih migrantih. Zaposlovanje prebivalcev Genterovec v bližnja naselja - zlasti v Lendavo, se je sprostilo šele po letu 1961, ko se je s deagrarizacijo poklicno preslojil del vaščanov.

V Genterovcih je 63 ljudi zaposlenih v neagrarnih dejavnostih. Ker Genterovci nudijo le skromne možnosti za zaposlovanje izven kmetijstva (v vasi je le 7 ljudi zaposlenih izven sgrara), dnevno migrira v Lendavo, Dobrovnik, Turnišče, Petišovce, Črenšovce, Mursko Soboto in Bogojino 56 ljudi. Večina se za prevoz poslužuje avtobusa, le malokdo se vozi z lastnim prevoznim sredstvom.

Pri dnevni migraciji v vseh dejavnostih, z izjemo kvartaraih (šolstvo, socialno zdravstvene službe, uprava). Število moških presega število žensk. Ženske še v večjem delu ostajajo doma kot gospodinje in kmetovalke.

V Lendavi je zaposlenih kar 45 vaščanov ali 69 % vseh zaposlenih, sledi Dobrovnik s 3 zaposlenimi iz Genterovec. Zaposljujejo se tudi v druga manjša naselja.

Izven občine Lendava hodijo na delo v Mursko Soboto in Bogojino 3 ljudje. V dnevno migracijo so najštevilneje vključeni prebivalci v starosti od 20 - 50 let. V Lendavi je zaposlenih precej vaščanov v starosti od 20 - 35 let, in predstavljajo 53 % dnevnih migrantov iz Genterovec.

Splošne migracije prebivalstva smo pokazali z dvema grafikona, ki nam prikažeta priselitve in odselitve v obdobju od leta 1973 - 1978. Od leta 1973 do danes je vas izgubila z odselitvi-je 18 oseb, v istem obdobju pa se je priselilo 10 ljudi.

Ugotovili smo, da je več kot polovica migracij omejena na nacionalno mešano ozemlje, kar pomeni, da pripadniki madžarske narodnosti neradi zapuščajo nacionalno mešano ozemlje. Glavni razlog za odselitev so poroke, šele na drugem mestu pa zaposlitev. Najbolj mobilni so prebivalci v starosti od 20 - 40 let, saj predstavljajo 90 % vseh odseljenih.

Več kot polovica vseh 21 odseljencev je nekvalificiranih, približno enak odstotek (dobra četrtina) pa je kvalificiranih, oziroma s srednjo šolo.

Vas Centerovci ima negativni migracijski saldo, kar pomeni, da je več odseljenih kot priseljenih. Tudi pri priseljencih prevladujejo priseljenci z nacionalno mešanega ozemlja, ter starostna skupina do 20 let. Vzroki priseljevanja so enaki kot pri odselitvah (poroka, nakup zemljišča).

Fovzetek

Pri analizi dnevnih migracij smo ugotovili, da jih večina hodi na delo v Lendavo, Dobrovnik in Turnišče. Prevladuje moška nekvalificirana delovna sila, kar je odraz prve deagrarnacije (po letu 1960). Ženske se še zelo malo vključujejo v dnevno migracijo. Genterovci imajo negativen selitveni saldo, več je odselitev kot priselitev. Pri selitvah so najštevilnejši ljudje v starostni skupini 20 - 40 let.

6. Problemi zdomstva ter učinki zdomstva na razvoj naselij
Kamovci, Mostje, Genterovci

Člani skupine: Luka Tea, Gimnazija Kamnik

Colnar Ingrid, Gimnazija Nova Gorica

Prekmurje je obmejna regija iz katere se je odvečno kmečko prebivalstvo zaposlovalo zunaj domače regije in je zato pokrajina podvržena vplivom zdomstva. Prekmurje je razmeroma gosto naseljeno. Ugotovili smo, da je povprečna velikost posesti 3,5 ha, največ gospodinjstev pa ima 2 - 5 ha zemlje.

S potekajočim migracijskim procesom se občätneje spreminja tudi odnos do zemlje. V Prekmurju se ponavadi površine, ki so ugodne za kmetijsko izrabo, razparcelirane med več lastniki, kar onemogoča racionalno izrabo pripomočkov za delo in ne nudi času ustreznega dohodka. Zato se s procesom zdomstva vedno bolj opuščajo oddaljene in produkcijsko neznimive površine, kajti s migracijo nastopa primanjkljaj v delavni sili na kmetiji. Zaradi omejenih družbenih in naravnih danosti, je bilo zaposlovanje v tujini stalen spremljevalec demografskih gibanj v Prekmurju. Po številu začasno zaposlenih v tujini je Lendavska občina na tretjem mestu za Mursko Soboto in Ptujem (Po podatkih iz leta 1976).

Da bi se podrobneje seznanili s procesom zdomstva smo v Genterovcih, Kamovcih in v Mostjah izvršili anketo gospodinjstev začasno zaposlenih v tujini. Poleg že naštetih vzrokov je eden izmed odločilnih faktorjev za odhod v tujino tudi primanjkljaj ustreznih delovnih mest. Rezultati so pokazali, da je kar slaba polovica anketirancev pred odhodom v tujino bila nezaposlena. Karakteristično za slovensko zdomsko skupnost v tujini je bilo dejstvo, da je na začasnem delu veliko mladega prebivalstva obeh spolov - kar do 10 % vseh zdomcev je mlajših od 20 let. Poleg tega pa je delež ženske delovne sile skoraj enak deležu moške.

Večina migrantov (okrog 80 %) izhaja iz kmečke družine, okrog 18 % iz delavske, iz ostalih pa le neznamenit del (2 %). Visok delež mladih sezonskih delavcev iz Prekaurja je torej odraz družbeno-gospodarskih razmer na tem področju, ki iz kmetijstva sproščeno mlado in velikokrat bolj ali manj izučeno delovno silo ne more zaposliti izven agrarnih področij v domačem kraju. Tako vidimo, da je visok delež kmečkega in podpovprečen delež (pod 30 %) kvalificiranih delavcev-zdomcev.

Žal opažamo, da v tujino odhaja še vedno veliko delovne sile. Anketa je pokazala, da je iz treh naselij, ki smo jih obravnavali, kar 51 zdomcev v tujini že 5 - 9 let, še nekaj več pa jih je zdoma že več kot 10 let. Ob tem se nam nehote postavi vprašanje, če se bodo le-ti kdaj vrnil.

V pomurskih občinah je predvsem nujno v skladu z registriranimi potrebami po delovnih mestih, preiti k dejanjem. Prav gotovo problem širjenja delovnih mest v industriji ni in ne more biti le skrb samega Pomurja. Samo s privabljanjem delovne sile iz Pomurja v industrijska središča problema ne more biti rešen. Mnogi zdomcev, ki predstavlja po večini kvalificirano delovno silo, bi se bila pripravljena vrniti domov, če bi našla delo. To je namreč kapital Pomurja, od katerega žal obresti pobirajo v tujini. Danes res ne bi smel biti velik in nerešljiv problem postaviti posamezne obrate. Predvsem tudi take, ki bi bili po proizvodnih programih bolj privlačni. Prav zaradi tega velja opozoriti na velike rezerve, ki jih predstavlja predvsem nezaposlena in na tujem zaposlena delovna sila. Ravno v tem pogledu bi se veljalo veliko bolj gospodarno obnašati. V ekonomski rešitvi je tudi možnost, da se zdomstvo odpravi in se obenem ^{igrabi} vsi potenciali tega območja.

Nam kot primer sprememb služijo tri že omenjena naselja. Trenutno je iz teh treh vasi na začasnem delu v tujini kar 96 prebivalcev. Največ jih je zaposlenih v ZRN (61) in Avstriji (35).

Kar 14 jih je mlajših od 20 let, 40 jih je starih 21 - 30, 24 od 31 - 40 in 40 je starih nad 40 let. Iz tega je razvidno, da je največ začasno zaposlenih v tujini v starosti 30 - 40 let, kar se precej odraža na gospodarjenju doma.

Glavni vzrok odhoda v tujino je večji zaslužek. Ko smo vprašali družine zdomcev, kam vlagajo privarčevan denar, smo dobili naslednje odgovore: okrog 50 % namerava graditi novo hišo ali obnoviti staro, nekaj jih varčuje za nakup kmetijskih strojev, gospodinjskih strojev, avtomobila. Nekateri vlagajo denar v zgraditev gospodarskega posloplja ali pa denar porabijo zgolj za vsakdanje življenjske potrebe. Dohodek začasno zaposlenih prebivalcev je sicer pripomogel, da se je kmetijstvo tudi na tem področju nekoliko povzpelo na višjo raven, vendar ima primanjkljaj fizično najmočnejše delovne sile na kmetijah nujne posledice, da se del zemlje slabše obdeluje, zato je tudi pridelek slabši kot bi bil sicer. Zaposlitev enega ali dveh članov gospodinjstva povzroči precejšen primanjkljaj v delovni sili, ki je potrebna za opravljanje kmečkih del. Nadomestiti jih morajo otroci in starci. Ne smemo pa zanemariti izkušenj industrijskih delavcev, ki večinoma vlagajo svoj denar v stvari, ki izboljšujejo osebni standard. Delavec, ki je bil prej kmet, je pod vplivom visoko razvite nezake ali švicarske družbe kaj hitro spremenil svoje želje, zato ga delo na kmetiji, ko pride domov ne mika več. Ta si ponavadi kupi: avto, gospodinjske stroke ipd., ne ukvarja pa se s kmetijo. V Pomurju tako zdomci niso bistveno dvignili kmetijstva.

Navadno se pri problemu zdomstva poraja vprašanje, koliko se jih namerava vrniti. Nasploh predstavlja vrnitev začasno zaposlenih delavcev velik problem. Denar vložen v izgradnjo hiše še ne garantira sigurnega delovnega mesta doma. Od več kot 12 tisoč Prekmurcev v tujini, se jih je vrnilo in zaposlilo izven agrarnega sektorja le malo, kar pomeni, da v regiji še ni dovolj kvalifikaciji ustreznih mest. Najbrž zdomstva tod ni mogoče odpraviti na hitro, kakor ni mogoče naenkrat vzpostaviti normalnega razmerja med delovnimi mesti in potrebami.

Vsekakor pa sta dve rešitvi. Prva sloni na kmetijstvu - obnova kmetij in proizvodno sodelovanje, drugo pa v ustanavljanju proizvodnih obratov. Če sedaj spet pogledamo naše ankete in se ustavimo pri vprašanju, kam se nameravajo preseliti zdomci ob vrnitvi domov, vidimo, da se jih večina namerava vrniti domov, le majhen del pa v Lendavo ali Mursko Soboto. Poleg tega jih je veliko, ki ne vedo, kam se bodo vrnili ali če se sploh bodo. Majhen procent jih je že trdno odločen ostati v tujini. Z vrnitvijo domov se poraja precej problemov. Eden izmed njih so vsekakor tudi otroci. Iz anket, ki smo jih naredili v naših treh vaseh, je bilo nekaj več kot 50 % otrok zdomcev s starši v tujini (46 otrok od 88). Zanimalo nas je, koliko od teh jih obiskuje dopolnilni pouk v slovenščini in ugotovili smo, da so le 4. To je vsekakor majhen del. Morda bodo kasneje prav otroci vzrok, da bodo starši ostali v tujini. Nekateri zdomci pa se ne vračajo, ker se v tujini poročijo. Imamo nekaj primerov v anketi, ko je njihova soproga oziroma soprog po narodni pripadnosti Nemec, Avstrijec, Švicar itd. To je zopet lahko vzrok, da zdomci za stalno ostajajo v tujini. Če pogledamo vračanje začasno zaposlenih zdomcev-delavcev v tujini, vidimo, da v povratnih tokovih niso zajeta vsa območja Slovenije enako. Pod povprečjem ostajajo prav regije subpanonske Slovenije in še posebej Pomurje.

Migracije spremljajo človeštvo skozi njegov rod in se izražajo v obliki permanentnega presteljevanja oseb iz kraja v kraj. Dejavniki, ki vplivajo na premike prebivalstva pa so lahko raznovrstni. Mi smo se skušali poglobiti v vzroke izseljevanja prebivalstva v tujino in možnosti, da se nekoč vrnejo.

Število članov gospodinjstva, ki so na začasnem delu v tujini

Kraj	Število članov				
	1	2	3	4	5 in več
Genterovci	9	2	3		
Kanovci	12	9	2	1	1
Mostje	12	20	1	2	

Struktura začasno zaposlenih v tujini

Kraj		starost			
		do 20 let	20 - 30 let	30 - 40 let	nad 40 let
Genterovci	M	4,3 %	8,7 %	17,4 %	30,5 %
	ž	4,3 %	/	17,4 %	17,4 %
Kanovci	M	8,3 %	22,2 %	2,8 %	25,1 %
	ž	8,3 %	22,2 %	2,8 %	8,3 %
Mostje	M	3,4 %	13,5 %	11,9 %	16,9 %
	ž	6,8 %	23,7 %	11,9 %	11,9 %

Struktura začasno zaposlenih v tujini

Kraj	vrsta gospodinjstev (doma)		
	kmečka	delavska	drugo
Genterovci	82,4 %	17,6 %	/
Kanovci	77,5 %	17,5 %	5 %
Mostje	80,3	13,1	6,6 %

Namen varčevanja zdoncev

Naselje	št. zdom.	hiša		avto		za življenje kmet.stroj.			
		št.	%	št.	%	št.	%	št.	%
Genterovci	17	9	52,9	-	-	-	-	4	23,5
Kanovci	31	10	32,3	2	6,4	5	16,1	6	19,4
Mostje	48	26	54,1	8	16,7	7	14,6	3	6,2

Naselje	št. zdom.	gospo. stroji		gospo. poslopje	
		št.	%	št.	%
Genterovci	17	2	11,8	2	11,8
Mostje	48	2	4,2	2	4,2
Kanovci	31	3	9,7	5	16,1

Stanovanje v tujini

Naselje	Hajzaniško stanovanje	Lastniško stanovanje
Genterovci	14	-
Kanovci	16	3
Mostje	27	6

Povzetek - zdomci

Prekmurje je obsejna, razmeroma gosto naseljena regija, večina prebivalcev se ukvarja s agrarnimi dejavnostmi. Povprečna velikost posesti je 3,5 ha kar je prenalo za ugodnokmetijsko izrabo. Pokrajina rešuje te probleme s zdomstvom. Po številu začasno zaposlenih je lendavska občina na tretjem mestu v Sloveniji. Večina emigrantov izhaja iz kmečke družine. Visok delež mladih sezonskih delavcev je odraz družbeno gospodarskih razmer na tem področju.

Anketa v teh naseljih je pokazala, da je kar 51 zdomcev v tujini že 5 - 9 let, še več pa jih je nad 10 let. V Prekmurju je torej nujno, da se odprejo nova delovna mesta in sicer s tem, da bi večje tovarne postavile tu svoje obrate, ne pa da privabljajo delavce v industrijska središča. Največ zdomcev je zaposlenih v ZRN in v Avstriji. Največ zaposlenih je v starosti od 20 - 40 let, to je v najproduktivnejši dobi, kar se precej odraža na gospodarjenju doma. Glavni vzrok odhoda je večji zaslužek, večina jih namerava graditi novo hišo ali obnoviti staro. Nekaj jih varčuje za kmetijske stroje in avto. Obstajata dve poti za rešitev zdomstva in sicer: obnova kmetij in ustanavljanje proizvodnih obratov. Večina se jih namerava vrniti na svoje domove, nekaj pa jih še ne ve kam se bodo vrnil, ali če se sploh bodo. Z vrnitvijo domov se poraja še problem otrok. Več kot 50 % otrok zdomcev je s starši v tujini, dopolnilni pouk v slovenščini obiskujejo le štirje. Nekateri pa se v tujini poročijo s pripadnikom druge narodnosti.

7. Kmetijstvo

Člani skupine: Pavlin Tomaž, Gimnazija Celje
Logar Patricija, Gimnazija Idrija
Zmagaj Ksenija, Gimnazija pedagoške smeri
Ravne na Koroškem

Že pred leti je bil na tem področju socialno geografski tabor, ki je zabeležil stanje v kmetijstvu. Na osnovi podatkov, ki so jih zbrali naši predhodniki in predvsem na osnovi lastnih spoznanj, smo se seznanili z učinkom razvoja na kmetijstvo Pomurju v zadnjih desetih letih.

Območje, ki smo ga proučevali, ima za kmetijstvo zelo ugodne pogoje.

Izraba tal je vedno skupen odsev različnih naravnih, socialnih, ekonomskih in kulturnih vplivov.

Subpanonski tip zmernokontinentalnega podnebja daje dobre možnosti za pogojevanje kultur zmerno toplega pasu.

Zemlja je napolavinskega in usedlinskega značaja in je zelo rodovitna.

Hitrejši razmah kmetijstva pa zavira drobna posest, saj ima v celi lenjavski občini le 0,2 % kmetov več kot 10 ha posesti. Največ kmetov uvrščamo v kategorijo od 1 - 3 ha zemlje. Vas Genterovci nekoliko odstopa od občinskega povprečja, saj ima večina kmetov od 3 do 5 ha zemlje. Ovira pa je tudi razdrobljenost parcel. Le-ta je v veliki meri še ostanek madžarskega dednega prava, po katerem so pri dedovanju delili posest.

Prometni položaj Prekmurja razvoja kmetijstva vsekakor ni povzpeševal, saj je bilo to področje tako v Avstro-Ogrski kot v stari Jugoslaviji vselej periferno in slabo povezano z ostalo državo. Prav ta faktor je povzročal masovni odhod kmečke delovne sile na začasno ali stalno delo v tujino ali v druge kraje izven področja matične občine.

Izraba tal v Genterovcih

Dobaro polovico zemlje pokrivajo njive. Njihov obseg se ni bistveno spremenil v zadnjih 10-tih letih. Predvsem zaradi pomanjkanja časa, pa so kmetje ki živijo v mešanih gospodarnostih, pričeli nekatere njive opuščati. Ta proces se sicer odvija počasi, toda neprekinjeno. Ko smo kartirali izrabo tal, smo na več mestih že lahko zasledili opuščene njive, predvsem od glavne ceste Lendava-Radnožanci, medtem, ko je področje okoli vasi še vedno obdelano.

Nekoliko se je zmanjšal delež sadovnjakov, predvsem na račun odairanja starih, vendar so številne modernizirali, tako da lahko pričakujemo več sadja v prihodnjih letih.

Val modernizacije je zajel tudi Genterovce. Kmetje so zgradili nekaj hiš in garaž, zato se je delno povečal delež nerodovitnega ozemlja.

Tudi delež travnikov, pašnikov, vinogradov in gozda se ni spremenil. Od kultur prevladujejo korusa, krompir in pšenica, ki zavzemajo po 25 % ozemlja. Tudi pred 10 leti sta prevladovala krompir in pšenica, le v nižjem procentu (20 %), korusa pa je bilo znatno manj, pač pa je bil zelo visok odstotek rži (17 %) ki se je podobno kot ječmen začeli opuščati, ker se njiv strojno ni izplačalo obdelovati. Odstotek teh kultur se je zmanjšal na račun povečanja proizvodnje kranjih rastlin (repe in krmilne pese) in sladkorne pese. Tudi ajda in proso so kot tradicionalni kulturi v glavnem opustili.

Kot smo že omenili je glavni vzrok za opuščanje tradicionalnih kultur dejstvo, da se ne daje strojno obdelovati in da so krmilne rastline donosnejše. Kmetje pa so navajali tudi druge vzroke: pomanjkanje delovne sile, pomanjkanje zemlje za druge kulture, starost kmetovalcev, neugodne podnebne razmere, za nekatere kulture, nekaterih kultur niso mogli predati, nekatere pa so slabo uspevale, odkar so njive škropili.

Med kmeti, ki imajo do 2 ha zemlje, se ni nihče od naslednikov

pripravljen ukvarjati s kmetijstvom izključno kot kmet. Petina jih je pripravljena nadaljevati po delu izven kmetije, ostale kmetije pa nimajo naslednika. Pri slabih polovici posestev od 3 - 6 ha ni naslednika, šetrtna bo nadaljevala s kmetovanjem po delu, 10 % naslednikov pa bo ostalo na kmetijah izključno kot kmetje. Na nekaterih posestvih pa še ne vedo kako bo. Pri posestvih, večjih od 7 ha bo 1 ostal izključno kot kmet, 1 po delu, 2 kmetiji bosta ostali brez nasledstva, pri 1 še ne vedo.

Zmanjšanje števila prebivalstva ter spreminjanje družbenih in socialnih razmer je povzročilo, da postaja pri celotnem kmetijstvu pomembnejši ekonomski vidik. Osnovni smoter kmetijstva ni več samozkrbovalno kmetijstvo, temveč produktivnost dela. Tako je po vojni in zlasti v zadnjih 10 - 20 letih ekonomski vidik prevrednotil naravnega, kar se kaže v opuščanju tradicionalnih kultur.

Velikost zemljišča

Zemlja je dar narave in je eden izmed najpomembnejših činiteľjev življenja. Že od nekdaj nam je krojila življenje, ga siromašila ali bogatila v skladu z mnogoterimi ekonomskimi, socialnimi, zgodovinskimi in družbenimi silami razvoja. Za zemljo Prekmurja navadno velja to slednje, namreč, da bogati življenje ali pravilneje, naj bi ga bogatila saj so za to takorekoč vse možnosti od geografskih, geoloških in bioloških. Za edine ovire bi spoznali le močno razdrobljenost parcel, ki onemogoča hitrejšo in produktivnejšo kmetovanje v prid tržne menjave z večjimi in številnejšimi stroji, kot so na primer kombanji. Vsekakor je drobljenje parcel pogojeno s starim načinom življenja, ki je na številnih kmečkih družinah terjalo kruha za vsakoga izmed družinskih članov in to je bil edino le doma, na rodovitni kmečki prsti.

Za uspešno kmetovanje pa naj bi bila odločilnega pomena med drugimi zavest, da je stopnja hektarskega donosa odvisna tudi

od strajenosti oziroma nerazdrobljenosti parcel. Razdrobljenost parcel, katere slabe strani smo že omenili, pa povzroča med drugim tudi nenehno spreminjanje lastnikov zemlje s preprodajo za kmetijstvo ugodnih površin. Iz naših anket smo razbrali, da so se po letu 1960 na določenih predelih v okolici vasi Genterovci 17 x razdrobile parcele, s prodajo zemlje, od katere je bilo le 9 % neobdelanih površin. Z nakupom pa je bilo na tem območju razdrobljenih 20 parcel, od katerih 15 % zemlje namenjene za gradnjo hiš in dvorišča. Drobljenje zemlje je v teh primerih nesporno, saj v večini primerov kupčeva in prodajalčeva zemlja nista bili mejni.

Najvišji odstotek obdelane zemlje predstavljajo zemljišča velikosti 1 - 3 ha, sledi delež površin od 0,1 do 3 ha in 3 - 5 ha. Odstotek posesti od 5 - 10 ha pa je 5,6 %. Posestev, ki imajo nad 10 ha, je v občini Lendava le 0,2 %.

Struktura gospodinjstev po velikosti zemljiške posesti v Genterovcih je sicer neugodna, vendar boljša kot v celotni lendavski občini.

Iz vseh podatkov vidimo, da je kljub dobrim naravnim pogojem za rastje in težnjam ožje in širše skupnosti, razdrobljenost zemlje poglavitna ovira na poti k razvoju rentabilnejšega, do zadnje možnosti izkoriščenega, bogatega kmetijstva. Predvsem pa kmetijstva, ki bo polegboljšanja socialnega in ekonomskega položaja tukajšnjih prebivalcev, bogatilo in izpolnjevalo njihovo življenje, saj ni dvoma, kako zelo je tukajšnji človek navezan na svojo grudo, kako z ljubeznijo živi zanjo in s njo, četudi je premore le od 1 - 3 ha.

Sodelovanje kmetov s kmetijsko zadrugo in živinoreja

Na področju Genterovec kar 72,85 % kmetov sodeluje s kmetijsko zadrugo. Oblike sodelovanja, ki se pojavljata sta predvsem odkup (23 kmetov) ter kooperacija (32 kmetov). Kooperacija se od-

raža v glavnem le v reji živine. Od prodanih kmetijskih pridelkov je na prvem mestu mleko, sledijo pa pšenica, krompir ter sladkorna pesa; pri živalski so najjačnejše zastopani biki in teleta.

Živinoreja je tako ena pomembnejših kmetijskih dejavnosti prebivalcev Genterovec. Specializacija le-te se odraža v strukturi, kjer prevladujejo voli, biki, teleta, število konj pa je upadlo zaradi povečane mehanizacije. Število konjev se je zmanjšalo s 13 glav leta 1968, na 1 v letošnjem letu, število krav je upadlo s 147 na 144 ter prašičev s 306 na 293. Povečalo pa se je število telet s 87 na 91 ter število volov in bikov s 69 na 94.

Glavni vzroki za spremembo glav živine so:

- pomanjkanje delovne sile
- ni možnosti za modernizacijo
- neugodna starostna struktura kmečkih gospodinjstev
- modernizacija

Glavni kupec je kmetijska zadruga, vendar bi se sodelovanje med kmeti in zadrugo po mnenju anketiranih lahko še okrepilo.

Kmetijska zadruga pomaga kmetom predvsem z nabavo semen ter umetnih gnojil, sodelovanje pa šepa v tehničnih službah. Eden od razlogov, da je strokovna pomoč minimalna, je predvsem razdrobljenost parcel, ki onemogoča, da bi na njivah pridelali več in kvalitetnejše pridelka.

Kmetijska zadruga nudi kmetom, ki nimajo lastnih strojev, da si jih najamejo. Največ kmetov najame kombajn, kosilnico, obračalnik in sasonakladalnice - prikolico. Večina kmetov razpolaga s svojo mehanizacijo, saj je na tem področju kar 41 kmetij, ki so opremljene s traktorji. V vasi se je poleg pomoči kmetijske zadruge razvijalo tudi sodelovanje vaščanov, saj so trije s skupno naložbo kupili nekaj strojev.

Na podlagi podatkov, ki smo jih zbrali ob anketiranju na vasi, so se kmetje pritoževali zaradi prenizkih cen odkupne živine

ter previsokih cen najetih mehanizaciji. Kmetijska zadruga bi morala biti doslednejša pri svojem delu. Zaradi prenizkih odkupnih cen so opustili marsikatero kulturo. Z ureditvijo te pereče problematike bi naša družba prav gotovo v veliki meri prispevala k zaježitvi odtoka kmečke delovne sile iz Frekmurja.

Izraba tal v k.o. Genterovci

	leta 1968			leta 1978		
	ha	a	m ²	ha	a	m ²
njiva	175	55	09	173	11	33
travnik	119	20	19	119	82	81
sedovnjak	2	87	97	2	68	73
vinograd	0	19	30	0	16	47
pašnik	0	41	02	0	43	45
gozd	13	44	83	14	17	47
nerodovitno	19	10	06	20	44	62
Skupaj	330	84	88	330	84	88

.....

Povzetek

Prekmurje ima za kmetijstvo zelo ugodne pogoje. Da se ni bolj razvilo je krivo predvsem prevelika razdrobljenost posestev. Od kultur največ gojijo koruze, pšenico in krompir. Delež rži se je zaradi mehanizacije močno zmanjšal. Iz istega razloga se je znižalo število konj. Kmetije so v fazi specializacije, kar se kaže v rasti števila bikov, volov in telet. Sodelovanje z zadrugo je zadovoljivo pri odkupu mleka in živine, šepa pri odkupu in prevozu poljščin. Pri vseh kmetijah, še posebno pri majhnih je problem nasledstva.

8. Oskrba prebivalcev Genterovec

Člani skupine: Detiček Marija, Gimnazija Ravne na Koroškem
Vučko Marija, Gimnazija Murska Sobota

Oskrba vključuje vse od materialnih do kulturnih dobrin, zdravstvene oskrbe itd. Pri raziskavi oskrbne funkcije lahko iščemo iz dveh vidikov, iz ponudbe in povpraševanja. Ponudba in povpraševanje sta v tesni soodvisnosti in se med seboj dopolnjujeta. Ponudba pa v prostoru ni enakomerno razporejena. Oskrbni objekti se zgoščajo v centralnih naseljih. Za določevanje vplivnih območij je pomembno predvsem nakupovanje. Skoraj v vsaki občini je razvit le en center, kjer so trgovine bolj zgoščene, kjer je večja ponudba. Seveda je v lendavski občini to Lendava.

To smo hoteli potrditi z anketo, ki smo jo opravili pri prebivalcih v Genterovcih. Povprašali smo po osnovni potrebi, to je prehrana, po kraju nakupa obleke, obutve, drobne galanterije, po kraju nakupa pohištva, gospodinjskih aparatov, kmetijskih strojev, iskanja obrtnih uslug, veterinarja in zdravnika.

Če vzamemo za prvi primer prehrano, vidimo, da se večina (86 %) poslužuje trgovine v vasi, kjer nudijo osnovne živilske artikle. Ostali kupujejo živila v Lendavi ali Murski Soboti. Pri nakupu prehrabnih artiklov je kraj nakupovanja ozko vezan s krajem zaposlitve. Lendava kot centralni kraj pride do izraza že pri nakupu obleke, obutve. Le manjši odstotek prebivalstva se po to vozi v Mursko Soboto. Precej je oskrbovalni center povezan s dnevno migracijo. Skoraj enaka je slika pri nakupovanju pohištva, gospodinjskih aparatov in kmetijskih strojev. Večina se poslužuje trgovin v Lendavi, majhen del pa v Murski Soboti.

Posebna je tudi obrt, ena izmed osrednjih funkcij, ki veliko pripomore k opremljenosti naselja. Ta ni izključno vezana na središča občin, saj je delno razporejena tudi po manjših na-

seljih. Rasporeditev obrtnih panog je v veliki meri vezana na gostoto in rasporeditev prebivalstva, njihove potrebe in kupno moč. Genterovci imajo na primer šiviljo, čevljarja, kleparja, zidarja in še nekaj obrtnikov.

Veterinarja imajo v Lendavi, pa tudi v Dobrovniku. Približno enako število je kmetov, ki ga poiščejo v Lendavi kot tistih, ki ga pokličejo iz Dobrovaika.

Za zdravstvene usluge pa ni bilo potrebno niti ankete, saj je zdravnik na voljo le v občinskem središču - v Lendavi. V Dobrovniku je lani še bil, letos ga že ni več.

Is anket smo spoznali, da se prebivalci lahko sporazumevajo v trgovinah in pri zdravniku tako v slovenskem kot v madžarskem jeziku - torej v materinem jeziku.

Povzetek

Ankete so pokazale, da kupujejo prebivalci Genterovec prehranbene artikle v domačem kraju. Preskrbujejo pa se tudi v krajih zaposlitve (predvsem v Lendavi). Obleko, obutev, drobno galanterijo ipd. pa kupujejo skoraj izključno v Lendavi, nekaj pa tudi v Murski Soboti. Obrtne usluge dobe delno doma, več pa v Lendavi. Prav tako se zdravstvenih uslug poslužujejo v Lendavi, veterinarja pa lahko poiščejo v Lendavi in tudi v Dobrovniku.

9. Funkcionalnost dvojezičnosti

Člani skupine: Pevec Slava, PŠC Celje

Škrilec Slavica, Gimnazija Murska Sobota

Vas Genterovci leži ob jugoslovansko-madžarski meji, ki je le nekaj loo m oddaljena od sedeža letošnjega tabora, v občini Lendava. Namen tabora je bil v praksi spoznati pravice madžarskih narodnosti, ki jih zagotavlja ustava SFRJ in SRB, ter statut občine Lendava. Ta pravi, da je vsem občanom zagotovljena enakopravnost ne glede na narodnost, veroizpoved, spol, izobrazbo in družbeni položaj. Ta enakopravnost se nanaša tudi na uporabo materinega jezika, saj je zelo boleče, če se človek v vsakdanjih stvareh ne more pogovarjati v materinem jeziku. Pri našem raziskovalnem delu nas je zanimalo predvsem kako v praksi funkcionira z zakoni zagotovljena enakopravnost obeh narodov tu, na narodnostno mešanem območju občine Lendava. Naš cilj je bil raziskati ne le enakopravnost v uporabi jezika, ampak tudi kakšne ekonomske in socialne možnosti ima madžarska narodnost pri razvoju vasi, pri zaposlovanju, pri izobraževanju, dnevni migraciji itd. Analiza posameznih elementov socialno-ekonomskih pokazateljev razvoja občine Lendava kaže nato, da sta pri vseh teh elementih od zaposlovanja do izobraževanja in razvoja naselij obe narodnosti enakomerno zastopani.

V Genterovcih je 91,8 % Madžarov in le 5, 9 % Slovencev, ostale so pripadniki drugih narodov. Pogovorni jezik v družini je največkrat madžarski in to v 65 družinah, 3 družine govorijo slovensko in madžarsko, 2 družini pa samo slovensko.

Pogovorni jezik v družini

---

madžarski	65 družin	92,8 %
slovenski	2 družini	2,9 %
slov. in madžar.	3 družine	4,3 %
skupaj:	70 družin	100 %

Pri anketiranju smo ugotovili, da predvsem starejši prebivalci (nad 60 let) govorijo samo madžarsko. Danes je po zaslugi dvojezične osnovne šole v Genterovcih ta položaj drugačen, saj generacije, ki so končale to šolo precej enakopravno uporabljajo oba jezika. Tako se lahko brez večjih težav vključijo v srednje šole izven nacionalno mešanega ozemlja.

Zaradi tega se lahko zaposlijo tudi izven nacionalne mešanega območja. Študij na višjih in visokih šolah lahko nadaljujejo v Sloveniji, dobijo pa tudi štipendije za študij na Madžarskem ali Vojvodini. Že dve leti poteka pouk madžarščine na vseh soboških srednjih šolah in na srednji vzgojiteljski šoli v Mariboru.

174 prebivalcev piše v obeh jezikih, 172 prebivalcev bere v obeh jezikih, 87 ljudi piše samo v madžarščini in le dva samo v slovenščini. V madžarskem jeziku bere 90 ljudi, samo v slovenskem pa eden. Prevladujejo tisti, ki pišejo in berejo v obeh jezikih.

Prebivalci berejo predvsem madžarski tednik "NEFUJŠAG", ki izhaja v Lendavi ter ostale madžarske in lokalne časopise. Slabo sta brana osrednja slovenska časnika "DELO in VEČER" ter slovenske revije. Najbolj poslušen radijski program so oddaje soboškega radija v madžarščini. Ta program poslušajo redno 34,69 % poslušalcev, te oddaje so na sporedu 6 -krat tedensko. Druga najbolj poslušana radijska oddaja je Budimpešta z 22,45 % poslušalcev. Dobro sta poslušana tudi radio Murska Sobota s slovenskim programom to je 20,41 % in radio Ljubljana z 18,37 % poslušalcev. Najbolj gledane TV oddaje so oddaje TV "Budimpešta" z 52,83 % rednih gledalcev in 48,28 % občasnih gledalcev. Ostali gledajo slovenske oddaje to je 47,17 % gledalcev redne in 51,72 % občasno.

Najbolj poslušane radijske postaje

Radijske postaje	redno		občasno		izjemoma	
M.S. v slov.jeziku	20	20,41 %	10	11,9 %	1	4,76 %
M.S. v mad. "	34	34,69 %	20	23,81 %	2	9,52 %
Radio Maribor	2	2,04 %	15	17,86 %	3	14,29 %
" Ljubljana	18	18,37 %	18	21,4 %	5	23,81 %
" Novi Sad	2	2,04 %	9	10,71 %	-	-
" Budimpešta	22	22,45 %	12	14,29 %	-	-
Skupaj	98	100 %	84	100 %	11	100 %

Najbolj gledani TV programi

TV program	redno		občasno		izjemoma	
madžarski	28	52,83 %	14	48,28 %	2	25 %
slovenski	25	47,17 %	15	51,72 %	3	37,5 %
avstrijski	-	-	-	-	3	37,5 %
	53	100 %	29	100 %	8	100 %

Prebivalci Genterovec kupujejo živila doma in tu se pogovarjajo večinoma v madžarskem jeziku. Prav tako je tudi, če kupujejo v Dobrovniku, v Lendavi, ki sta prav tako na nacionalno mešano. Le v Murski Soboti se sporazumevajo slovensko. Z zdravnikom in živinozdravnikom iz Lendave se sporazumevajo v obeh jezikih.

Na delovnem mestu uporablja večinoma oba jezika. Upravni, sodni in politični dokumenti so napisani v obeh jezikih. Tudi večina uslužbencev, ki prihaja v stik s prebivalci s tega območja obvlada oba jezika.

Odhodi na Madžarsko se omejujejo predvsem na obiske sorodnikov, 15 družin hodi na Madžarsko na izlete in le 7 jih hodi tja po

nakupih. Pogostost obiskov je različno. Največ je taktih, ki obiščejo Madžarsko nekajkrat letno to je 30 družin, enkrat letno obiskuje Madžarsko 11 družin, enkrat mesečno 6 medtem ko sploh ne hodi na Madžarsko 18 družin Genterovec.

Foyszetek

V vasi Genterovci je večina prebivalcev madžarske narodnosti. Večina prebivalstva obvlada oba jezika. Pri nakupih v Genterovcih, Lendavi, ter Dobrovniku se lahko sporazumevajo v materinem jeziku. V Murski Soboti, kjer se oskrbujejo s zahtevnejšim blagom uporabljajo slovenščino. Zdravniki in živinozdravnik iz Lendave obvladajo oba jezika. Prebivalci so naročeni na Nepujšeg in na madžarske časopise. Večina jih posluša spored radija Murska Sobota v madžarščini, ter oddaje novosadskega radia. Gledajo televizijski program iz Madžarske in Novega Sada.

Z anketiranjem smo ugotovili, da sta oba naroda enakomerno udeležena v socialno-ekonomskem razvoju na nacionalno mešanem ozemlju.

10. Urbanizacija podeželja v luči oblikovanja območja
dnevne migracije delovne sile

Člani skupine: Križnik Andreja, I. gimnazija Maribor
Martinšek Igor, Gimnazija Celje

Pri našem raziskovalnem delu smo proučevali gravitacijsko območje dnevne migracije delovne sile Lendave in Turnišče, kot elementa urbanizacije podeželja. Gravitacijsko zaledje Lendave obsega vso ozealje občine Lendave, ki je nacionalno homogena - slovensko in ob državni meji - narodnostno mešano ozealje. Sega pa tudi čez Muro na hrvaško stran in v manjši meri na območje soboške in ljutomerske občine.

V okviru tega območja si je v zadnjih petih letih Turnišče z novo nastalo obutveno industrijo ob zahodni meji občine Lendava isoblikovalo lastno gravitacijsko zaledje, ki pa ne presega občinskih meja.

V zadnjem desetletju od 1971 leta do 1978 se je število delovnih mest močno povečalo od 2800 do okoli 5000. Nova delovna mesta pa sasedajo v večini dnevni migranti. Ti tvorijo danes v Lendavi 3/4 delovne sile. V Lendavo prihaja dnevno okoli 75 % delovne sile, v Turnišče pa okoli 50 %. K porastju števila dnevnih migrantov in širjenju gravitacijskega zaledja Lendave in Turnišča je pripomogel v največji meri razvoj industrije. V industriji je bil porast delovnih mest za 1/3 od okoli 2200 na okoli 3200.

Večino dnevnih migrantov tvori industrijska delovna sila. Prevladuje na vsem občinskem območju. To je pretežno mlada delovna sila, stara manj kot 35 let, pa naj bo zaposlena v industriji ali ostalih dejavnostih. Starejši delavci so zastopani med dnevnimi migranti le v krajih neposredne okolice Lendave (Dolga vas, Petišovci, G. in D. Lakoš). Medtem ko se industrijski obrati Lendave in Turnišča na novo vključujejo med dnevne migrante. Kraje širšega agrarnega podeželja snotraj občine si pa mora Lendava širiti svoje gravitacijsko območje, za potrebe gradbeništva.

V kmetijstvu in gradbeništvu dela pretežno moška delovna sila, s tem da so zaposleni v gradbeništvu večina mladi delavci, v kmetijstvu pa starejši delavci.

V terciarnem sektorju je razmerje med moško in žensko delovno silo približno enako, le da v kvartarnem sektorju ženske rahlo prevladujejo.

Glede na teritorij celotne občine moramo podčrtati da ločimo po številu migrantov, njihovi rasti, starosti in spolu ter zaposlitvi po sektorjih dejavnosti na ožje, starejše in razvito območje dnevnih migrantov neposredno ob Lendavi in na širše, mlajše in nerazvito območje dnevnih migrantov v ostalem delu občine.

K ožjem gravitacijskem območju prištevamo: Dolgo vas, Čentibo, Tri mlini, G. in D. Lakoš, Gabrje, Lendavske in Dolgovaške gorice in Petišovce. Tudi v teh naseljih prevladujejo zaposleni v industriji, toda ob njih so zastopani tudi dnevni migranti terciarnega in kvartarnega sektorja. Ženska delovna sila je na tem območju med dnevnimi migranti zastopana v vseh sektorjih. V kvartarnem in terciarnem sektorju ženska delovna sila rahlo prevladuje, medtem ko v sekundarju še vedno zastaja.

Ženska delovna sila je v primerjavi s moško v vseh sektorjih mlada in večinoma mlajša od 35 let. Med dnevnimi migranti moškega spola pa je, med mlajšimi (meja 35 let) in starejšimi, ravnotežje.

V širšem gravitacijskem območju prevladuje mlada delovna sila, ki je pretežno moškega spola. Zaposlena je v veliki meri v industriji, gradbeništvu in v kmetijstvu.

Prisanjkljaj ženskih delovnih mest v širšem gravitacijskem območju deloma rešuje mladi industrijski obrat v Turnišču, ki

zaposluje nekaj nad 500 delavcev. Od tega 313 žensk. Polovico zaposlenih je dnevnih migrantov med njimi 2/3 ženske delovne sile.

Analiza rasti novih delovnih mest - širjenje območja dnevnih migrantov delovne sile je pokazala, da še vedno nimamo delovnih mest za popolno zaposlitev prebivalstva. Na širšem gravitacijskem območju so še vedno rezerve v ženski delovni sili in v sezonah, ki delajo v tujini.

Povzetek

V širšem gravitacijskem območju prevladuje mlada delovna sila, ki je pretežno moškega spola. Zaposlena je v veliki meri v industriji, gradbeništvu in kmetijstvu. Primanjkljaj ženskih delovnih mest v širšem gravitacijskem območju deloma rešuje mladi industrijski obrat v Turnišču, ki zaposluje nekaj nad 500 delavcev. Od tega 313 žensk. Polovica zaposlenih je migrantov med njimi 2/3 ženske delovne sile. Analiza rasti novih delovnih mest - širjenje območja dnevnih migrantov delovne sile je pokazala, da še vedno nimamo delovnih mest za popolno zaposlitev prebivalstva. Na širšem gravitacijskem območju so še vedno rezerve v ženski delovni sili in v sezonah, ki delajo v tujini.

III. LITERATURA, KI SO JO MLADI RAZISKOVALCI UPORABILI
PRI PISANJU POROČIL

1. Vladimir BRAČIČ: Obmejna območja v Severovzhodni Sloveniji
Inštitut za geografijo Ljubljana 1976.
2. Anton GOSAR: Opredelitev regionalnega cikla migracij za-
časno zaposlenih v tujini s posebnim ozirom na
odhajanje in vračanje. Raziskovalna naloga,
Ljubljana 1977.
3. Anton GOSAR: Poizkus opredelitve začasnega zaposlovanja
v tujino iz mariborskega območja. XI. zborovanje
slovenskih geografov, Maribor 1978.
4. Lojze GOSAR: Vpliv gibanja kmečke delovne sile na obliko-
vanje agrarnega prostora. Doktorska disertacija.
Ljubljana 1976.
5. Vladimir Klemenčič: Geografija prebivalstva Slovenije.
Geografski vestnik 1972, Ljubljana 1972.
6. Vladimir KLEMENČIČ: Centralni kraji v Sloveniji. Problemi
njihovega omrežja in njihovih gravitacijskih
območij. Geografski zbornik XII- Ljubljana 1971.
7. Vladimir KLEMENČIČ: Regionalno demografski razvoj Slovenije
III. Inštitut za geografijo, Ljubljana 1976.
8. Vladimir KLEMENČIČ: Problemi prebivalstva v socialno geograf-
skem razvoju mariborske regije. XI. zborovanje slo-
venskih geografov, Maribor 1978.
9. Vladimir KLEMENČIČ: Prostorska diferenciacija Slovenije po
selitveni mobilnosti prebivalstva. Geografski zbor-
nik XII, Ljubljana 1971.
10. Vladimir KLEMENČIČ: Problemi polkmečke strukture v obmestjih
Slovenije. Referat na srečanju jugoslovanskih in
poljskih geografov. 1978.
11. Vladimir KLEMENČIČ: Tendence socialnega razvoja Severovzhod-
ne Slovenije v primerjavi s celotno Slovenijo.
Geografski simpozij o Severovzhodni Sloveniji, Ma-
ribor 1972. Geographica Slovenica 1972.

12. Vladimir KLEMENČIČ: Regionalno demografski razvoj Slovenije III
Inštitut za geografijo, Ljubljana 1976.
13. Vladimir KLEMENČIČ, Janja MIKLAVC: Problemi prebivalstva ob-
mejnih dežel Julijske krajine in Furlanije v Italiji,
Koroške in Štajerske v Avstriji, ter županije Vas in
Zala na Madžarskem.
14. Vladimir KLEMENČIČ; Mirko PAK, Janez MALAČIČ: Demografska
struktura narodnostno mešanega ozemlja v Prekmurju.
Raziskovalna naloga. Ljubljana 1973.
15. Vladimir KLEMENČIČ: Problemi mešane strukture gospodinjstev
in kmečkih gospodarstev v Sloveniji, Geografski vest-
nik XL., Ljubljana 1968.
16. Janez MALAČIČ: Lendava kot centralni kraj narodnostno mešanega
ozemlja. Diplomaska naloga. Ljubljana 1972.
17. Janez MALAČIČ: Lendava kot centralni kraj narodnostno mešanega
ozemlja. Diplomaska naloga, Ljubljana 1972.
18. Jakob MEDVED: O geografskem proučevanju slovenske podeželake
pokrajine. Geografski vestnik 1972. Ljubljana 1972.
19. Jakob MEDVED: Razvoj tržne usmerjenosti kmetijstva v SR Slo-
veniji med leti 1969 in 1974. Geografski vestnik 1977,
Ljubljana 1977.
20. Jakob MEDVED: Usmerjenost kmetijstva v Severovzhodni Sloveniji,
geografski simpozij o Severovzhodni Sloveniji 1972,
Geographica Slovenica 2, Ljubljana 1973.
21. Jakob MEDVED: Tržna usmerjenost kmetijstva v Sloveniji leta
1974, Inštitut za geografijo, Ljubljana 1976.
22. Janja MIKLAVC; Ludvik OLAS: Informacijska študija o gospodarskih
in socialnih razmerah na s Slovenci poseljenih območ-
jih Slovenskega Porabja na Madžarskem. Inštitut za
geografijo Ljubljana 1978.
23. Ludvik OLAS: Problemi izseljevanja prebivalstva iz Slovenije.
Inštitut za geografijo, Ljubljana 1969.
24. Ludvik OLAS: Vpliv migracij na socialni in prostorski razvoj
Prekmurja. Geografski simpozij o Severovzhodni Slo-
veniji Maribor 1972. Maribor 1973.

25. Ludvik OLAS: Problemi isseljevanja prebivalstva iz Slovenije, Inštitut za geografijo, Ljubljana 1969
26. Mirko PAK: Geografski elementi potrošnje v regionalni strukturi Slovenije, Inštitut za geografijo Ljubljana 1975.
27. Mirko PAK: Oskrba kot predmet geografskega proučevanja. Geografski vestnik 1977. Ljubljana 1977.
28. Metka ŠPES: O problemih življenjskega okolja v Celju Geografski vestnik 1977, Ljubljana 1977.
29. VOJVODA, KEBER, PAK, KERT, OLAS: Socialnogeografski problemi nekaterih gospodarsko zaostalih področij Slovenije. Inštitut za geografijo. Ljubljana 1971
30. Igor VRISER: Industrializacija Slovenije. Inštitut za geografijo, Ljubljana 1973.